

סכום סיוור שהתבצע לחוג הצפרות של פתח תקווה

ביום ג', 14.2.12, על ידי המדריכה יהודית קאופמן.

הסיוור התקיים בפארק הרצליה.

הסיוור נפתח בהסבר על יחודו הגיאומורפולוגי של האזור – אזור ביצתי גדול שניקוזו כלוא עקב רכס כורכר ממערבו. (קשור למבנה הגלי של מישור החוף הבנוי מרצועות אורך של כורכר ודיונות, ומסדרונות ארוכים המפרידים ביניהם). כתוצאה ממבנה גיאומורפולוגי זה נוצרו ביצות הרצליה שכונו הבאסה. בתקופת הרומאים נפרצה פירצה ברכס הכורכר הנושק למסלול כביש החוף (מכונה "המנהרה הרומית") וכך נוקזו הביצות לראשונה. בהמשך, בתחילת ההתיישבות היהודית באזור נעשו עבודות ניקוז נוספות, (כתוצאה מכך נחשפה המנהרה הרומית), הצטמצמו שטחי הביצות, ושרידים מהן ניתן לראות כרגע בכל אזור פארק הרצליה.

הלכנו לראות את השטח הזה: שטח עצום שזוכה לטיפול ופיתוח מרשימים מטעם עיריית הרצליה שיכולים לשמש לדוגמה ומופת לשימור ולימוד שטחים טבעיים:

ברחבה הבנויה כתצפית לכל אזור הבקעה הזו עמדנו והשקפנו למלוא רוחב השטח המוצף. בתוך הרחבה - שלטי הדרכה והסבר בכל נושא הקשור לביצות ושלוליות החורף שממול. בתוך השטח נבנה מסלול הליכה אורכי שממנו ניתן להשקיף מקרוב ל-2 חלקי השדות הנרחבים עד להתרחקותם צפונה.

מימין בשדה מוצף התגלתה להקה חריגה בגודלה של מגלנים חומים. המגלנים בעלי המקור הארוך מותאמים לאכילה בבוץ. צבעיהם מקבלים ברק זוהר וצבעוני בצבעי סגול, אדמדם, וערמוני עשיר בהגיע עונת האביב. מזונם חרקים וצפרדעים. רובם – אורחי חורף.

מנגד נראו 2 לבניות גדולות מגיעות בתעופה מצפון. ניכרות במקוריהן הצהובים ובגודלן הענקי. הצוואר כרגיל מכופף בתעופה אצל אנפות – שהלבניות שייכות אליהן. לבנית קטנה נראתה אורבת לטרף בהליכה זהירה בתוך עומק השדה.

בשלוליות הקרובה התגלתה קבוצה של שרשירים, מהברווזים היפים ביותר החורפים בארץ. הם נראים כאן במספרים די גדולים. צבע דגל הכנף שלהם ירוק ושחור. ראשם זוהר בצבעי חום וירוק בצורת מעטפת. בתחתית זנבם צבע צהוב ובצידי גופם פס לבן.

בסמוך התגלו בצבעי הסוואה 3 ביצניות לבנות כנף – שבמקורן וברגליהן צבע אדום בולט. הביצניות נראות באזורי בוץ וגדות של בריכות ושלוליות רדודות. עורבים אפורים הסתובבו כרגיל לכל הכיוונים. בהמשך ליד אחד הערוצים נראו 2 ציירות שהסביבה הטבעית המרהיבה הזו משמשת להן מקור השראה לציורי טבע. למי שמעוניין בתצפית קרובה בציפורים ממסתור – יכול להשאיר שיירי אוכל במתקן האכלה מיוחד בהמשך הערוץ ולציידו מוצב מסתור ראוי לשמו עם חלונות וספסלי ישיבה. מומלץ בחום בשעות הבוקר המוקדמות!

בשביל נראה זוג דוחלים שחורי גרון. אחר כך בבריכות ובשלוליות נראה ברווז ברכיה זכר. מיד נחבא בין הסבכים. שלדג לבן חזה התעופף מסבך סמוך אל צידה השני של הביצה. ממקום עמידתנו נהנינו מתצפית ארוכה ביופיו של השלדג שכנפיו בצבעי התכלת. בתוך השלוליות שחו להם זוגות שרשירים שהיו מסוויים היטב בין

השיחים היבשים של הביצה. בעודנו מסתכלים בשרשירים נחת לנו ברוז מרית זכר – מדהים ביופיו. בולט במקורו הכבד שצורתו כמרית, ראשו הירקרק, חזהו הבוהק בלבן ובטנו החומה. עוד זה מדבר וזה בא – ברוז ברכיה, אף הוא זכר נחת אף הוא מול עינינו בשלולית המים.

ממעל ניתן היה להבחין בסיס החומות הראשון שנצפה בעיר הרצליה. גם הוא, כמו בתצפית בנווה ירק – הופיע כבודד.

על המדשאה ממול נראו עשרות ציפורי שיר קטנות. חובה בחודש זה לבדוק כל קבוצה של ציפורי שיר ולא להניח מראש שאלו הם דרורים – אפילו אם הם מופיעים במדשאה בקרבת אנשים. במבט במשקפת התגלו מייד 4 מיני ציפורים: 1. פרושים מצויים. 2. פיפיונים אדומי גרון. 3. נחליאלים. 4. דרורים. במבט מדוקדק נוסף במשקפת ובטלסקופ התגלה לפחות אחד מהפיפיונים אדומי גרון נראה כבר בהתחלת תהליך הפיכת הגרון שלו מצבע צהבהב חום לצבע אדום, בהתחלה ורדרד. מלבד זאת הפיפיון אדום הגרון מפוספס מלמטה ומלמעלה. למטה – על רקע לבן. סימן זיהוי נוסף 2 פסי אורך לבנים בולטים בגבו.

בהמשך הגענו שוב לתצפית מול השלולית. עוף גדול – להערכתי דורס נראה עולה מכיוון הביצה אל עבר אחד מעצי האיִקליפטוס ונחת מוסתר מאיתנו על אחד מענפי העצים. תצפית זו היתה קצרה ביותר בראות של יום אביך – מה שמפריע בזיהוי ציפורים על פי צבע. בשבריר שנייה אחרון נראה על שת (החלק שמעל לזנב) בצבע לבן, וגוף עליון חום - אי לכך ככל הנראה יתכן והיה זה זרן מסוג כלשהו, לא זכר - אלא צעיר או נקבה.

קולות הביצה של צפרדעים וקולות מסתוריים נוספים ליוו אותנו בסיום הסיור. אזור פארק הרצליה הוא מקום מומלץ ביותר לשילוב של תצפיות בציפורי חורף מרתקות עם בילוי משפחתי, או פעילות ספורטיבית במסלולים מוסדרים.

להתראות בסיום הבא!

יהודית קאופמן

מדריכת חוג צפרות פ"ת

JUDY_KAU@WALLA.COM